

ישראל

מדריך משפטי

חוק ומדיניות
תרומת מזון

יוני 2023

המחברים

דוח זה נכתב על ידי הסגל והסטודנטים שלהלן בקליניקה למדיניות ומשפט מזון של בית הספר למשפטים באוניברסיטת הרווארד: ריגן פלקנפול (Regan Plekenpol), אמילי מ. ברוד ליב (Emily M. Broad Leib), אלנה קלונוסקי (Elena Klonoski) וגאוטם ראמש (Gautam Ramesh).

תודות

אנו מודים לרשת בנקי המזון העולמית, שתובנותיה, רעיונותיה ומומחיותה תרמו רבות למחקר זה. דוח זה התאפשר גם הודות לתמיכת שותפינו המקומיים בישראל עמם דנו ברעיונות המוצגים בדוח, ביניהם לקט ו-ODB ישראל, וכן עמותות, חברות עסקיות ורשויות ממשלתיות רבות נוספות.

אודות האטלס העולמי למדיניות הצלת מזון

האטלס העולמי למדיניות הצלת מזון (Global Food Donation Policy Atlas) הוא מיזם ראשון מסוגו לקידום שיפור החוקים בתחום תרומות המזון, כדי לסייע בהתמודדות עם אובדן מזון ועם חוסר ביטחון תזונתי. הפרויקט ממפה את החוקים המשפיעים על תרומות מזון במדינות שונות ברחבי העולם, במטרה לסייע לעוסקים בתחום להבין את החוקים בכל מדינה הקשורים לתרומות מזון, להשוות בין החוקים במדינות ובאזורים שונים, לנתח סוגיות משפטיות וחסמים לתרומה ולשתף בדרכי פעולה מיטביות ובהמלצות להתגברות על החסמים. הפרויקט מהווה שיתוף פעולה בין הקליניקה למדיניות ומשפט מזון של בית הספר למשפטים באוניברסיטת הרווארד לבין רשת בנקי המזון העולמית. למידע אודות החוקים והמדיניות בנושא תרומות מזון במדינות השונות שנחקרו על ידי הקליניקה עד כה ולהשוואה ביניהם, ראו באתר atlas.foodbanking.org.

אודות הקליניקה למדיניות ומשפט מזון של בית הספר למשפטים באוניברסיטת הרווארד

הקליניקה למדיניות ומשפט מזון של בית הספר למשפטים באוניברסיטת הרווארד (Harvard Law School Food Law and Policy Clinic) (FLPC) משרתת את שותפיה בקרב הארגונים והקהילות באמצעות מתן ליווי בסוגיות העדכניות ביותר בתחום המשפט והמדיניות של מערכת המזון, ומגייסת סטודנטים למשפטים לעיסוק במשפט ומדיניות בנושא המזון. הקליניקה מתמקדת בשיפור הנגישות למזון בריא; בתמיכה בייצור מזון בר-קיימא ובמערכות מזון בנות-קיימא; ובהפחתת בזבז מזון בריא ומזין. למידע נוסף, ראו באתר chlpi.org/food-law-and-policy.

אודות רשת בנקי המזון העולמית

רשת בנקי המזון העולמית (Global FoodBanking Network) (GFN) תומכת בפתרונות מבוססי-קהילה להפחתת רעב בלמעלה מ-104 מדינות. בעוד שמיליוני בני אדם מתקשים להשיג מזון בטוח ומזין בכמות מספקת, כמעט שליש מכלל המזון המיוצר אובד או מתבזבז. NFG פועלת לשינוי מצב זה. הרשת מאמינה כי בנקי מזון בהובלת מנהיגים מקומיים הם המפתח להשגת מצב של "אפס רעב" ולבניית מערכות מזון עמידות. למידע נוסף, ראו באתר www.foodbanking.org.

הדוח התאפשר הודות לתמיכת הקרן המשפחתית הופן

המחקר הנכלל בדוח זה התאפשר הודות למימון מידי סנדרה והאורוד הופן (Sandra and Howard Hoffen). הממצאים, המסקנות וההמלצות המוצגים בדוח הם של הקליניקה למדיניות ומשפט מזון של בית הספר למשפטים באוניברסיטת הרווארד בלבד, ואינם מייצגים בהכרח את דעותיה של הקרן המשפחתית הופן.

תוכן העניינים

1.....	מבוא
1.....	מטרת המדריך
2.....	מצב חוסר הביטחון התזונתי ואובדן המזון, בזבוז והצלתו בישראל
3.....	סקירת המסגרת המשפטית הרלוונטית בישראל
4.....	חוק הגנה על בריאות הציבור-מזון
4.....	חוק עידוד תרומות מזון
4.....	חוקים לאומיים רלוונטיים נוספים
4.....	סוגיות משפטיות הרלוונטיות לתרומות מזון
4.....	בטיחות המזון הנתרם
5.....	סימון תאריכים
5.....	הגנות מפני אחריות משפטית בתרומת מזון
6.....	מיסים
6.....	תמריצים
6.....	חסמים
7.....	חובת תרומה או קנסות על בזבוז מזון
7.....	מענקים ותמריצים ממשלתיים
8.....	סיכום

מטרת המדריך

אובדן מזון ובזבזו מהווים את אחד האתגרים הגדולים ביותר במערכת המזון. על פי ההערכות, כשליש מהמזון המיוצר ברחבי העולם אובד או מתבזבז בסופו של דבר, לאורך שרשרת האספקה¹ - דהיינו, מזון בהיקף של כ-1.3 מיליארד טונות המוצא את דרכו למטמנות מדי שנה.² אובדן מזון ובזבזו מתרחשים בכל שלב במערכת המזון: בעת האסיף הראשוני, בגלל מחירי שוק נמוכים, או עלויות שכר גבוהות ודרישה לתוצרת חקלאית בעלת מראה מושלם; בחנויות המכולת ובמסעדות, כאשר הן מעריכות ביתר את הביקוש מצד הצרכנים; ואצל הצרכנים, הנוהגים באופן בלתי יעיל בקניות ובבישול וחסרה להם הבנה ברורה של התאריכים המסומנים על גבי המוצרים.³

ההשלכות הסביבתיות, הכלכליות והחברתיות של ההתנהגויות הללו הן משמעותיות: טביעת הרגל הפחמנית של המזון שאובד או מתבזבז לבסוף היא עצומה, בהיקף של 3.3 ג'יגה-טון.⁴ כ-28% מהאדמה החקלאית משמשת לייצור מזון זה,⁵ והוא תורם 8% מסך פליטות גזי החממה בעולם, שהם 70 מיליארד טונות.⁶ העלות המצרפית של הנזק הנגרם היא כ-940 מיליארד דולר בשנה.⁷ בה בעת, למעלה מ-820 מיליון בני אדם סובלים מתת-תזונה, ואחד מתשעה מתמודד עם חוסר ביטחון תזונתי.⁸ הקהילה הבינלאומית שואפת לפתור את הסתירה הזו ולהניע לצמצום של אובדן המזון, ובפרט במסגרת "האג'נדה לפיתוח בר-קיימא לשנת 2030" (Agenda 2030 for Sustainable Development) ויעד פיתוח בר-קיימא (Sustainable Development Goal) מס' 12.3.⁹

במדינות רבות, תרומות המזון מתבררות כפתרון פופולרי והגיוני לניתוב מחדש של מזון עודף בטיחותי שמיועד להטמנה, כדי שיגיע לידי מי שזקוק לו. רוב תרומות המזון מתווכות על ידי בנקי מזון או ארגוני צדקה חוץ-ממשלתיים אחרים העוסקים בהשבת מזון מזין עודף וניתובו לגופים מוטבים מקומיים (כגון בתי תמחוי, מקלטים ומיזמים קהילתיים), המספקים הזנה לאנשים בעלי הכנסה נמוכה במצב של חוסר ביטחון תזונתי. עם העלייה הנמשכת בחוסר ביטחון תזונתי, באובדן מזון ובזבזו מזון, התפתחו ברחבי העולם מודלים חדשים וחדשניים להשבת מזון.

עם זאת, קיים חוסר ודאות מסוים סביב החוקים והתקנות בנוגע לתרומות מזון. כדי לסייע במענה על השאלות הדחופות ביותר, הקליניקה למדיניות ומשפט מזון של בית הספר למשפטים באוניברסיטת הרווארד ורשת בנקי המזון העולמית חברו יחד ליצירת האטלס העולמי למדיניות הצלת מזון.¹⁰ השותפות החדשנית והרב-שנתית ממפה את החוקים והמדיניות המשפיעים על התרומות בעשרות מדינות. מטרת הפרויקט היא לזהות את החוקים הלאומיים הרלוונטיים לתרומת מזון ולהסבירם, לנתח את החסמים המשפטיים הנפוצים לקידום הגברת תרומות המזון ולשתף בדרכי הפעולה המיטביות ובהמלצות להתגברות על החסמים.

מדריך משפטי זה מתמקד בישראל, בה מתבזבזים כ-2.6 מיליון טונות מזון מדי שנה, בעוד ש-19% מהאוכלוסייה חווים חוסר ביטחון תזונתי.¹¹ על פי משרד רואי החשבון BDO, 37% מסך המזון המיוצר בישראל מבזבז.¹² FLPC ו-GFN חברו לשותפות בישראל¹³ לפיתוח משאב זה, במטרה לסייע לתורמי מזון, לבנקי מזון, לארגוני הצלת מזון ולגופי תיווך נוספים (שייקראו להלן "ארגוני חלוקת מזון"), על פי המינוח המקובל בישראל) להבין את המסגרות המשפטיות הרלוונטיות המשפיעות על בזבז מזון ועל המאמצים לתרום מזון. המדריך נועד לשמש גם כמשאב עבור משתמשים ממדינות אחרות המעוניינים בזווית נוספת על החוק והמדיניות לתרומת מזון במקומותיהם.

FLPC ו-GFN חברו לשותפות בישראל לפיתוח משאב זה, במטרה לסייע לתורמי מזון, לבנקי מזון, לארגוני הצלת מזון ולגופי תיווך נוספים להבין את המסגרות המשפטיות הרלוונטיות המשפיעות על בזבז מזון ועל המאמצים לתרום מזון. המדריך נועד לשמש גם כמשאב עבור משתמשים ממדינות אחרות המעוניינים בזווית נוספת על החוק והמדיניות לתרומת מזון במקומותיהם.

לאחר הערות מקדימות בנושא אובדן מזון הצלת מזון בישראל, המדריך יסקור את המסגרות המשפטיות הרלוונטיות ביותר לתרומת מזון, ברמה הלאומית והמקומית. הסעיפים הבאים מציגים מבט מקרוב על החוקים החלים על תרומת מזון: חוקים ותקנות בתחום בטיחות המזון, חוקים הנוגעים לסימון תאריכים על גבי מוצרי מזון, חוקים להגנה על התורמים מפני אחריות משפטית (כדוגמת חוקי "Good Samaritan"), תמריצי מס לתרומת מזון ו/או תמריצי-נגד במדיניות המס, חוקים להרתעה מפני בזבז מזון המטילים עונשים על בזבז מזון או מחייבים את השבתו וכן מענקים ממשלתיים או תמריצים אחרים.

מצב חוסר הביטחון התזונתי ואובדן המזון, בזבוז והצלתו בישראל

מדינת ישראל מתמודדת עם מערך ייחודי של אתגרים בהקשר לייצור מזון, לחוסר ביטחון תזונתי ולאובדן מזון. בישראל, כמדינה קטנה בעלת אקלים צחיח וצפיפות אוכלוסין גבוהה יחסית, המים והאדמה הם משאבים מוגבלים ורבי ערך.¹⁴ על אף האתגרים העומדים בפני הייצור החקלאי, ישראל מדורגת גבוה ממרבית מדינות העולם בתחומים כגון ביטחון המזון ואספקת מזון בלתי תלויה ובכמות מספקת.¹⁵ לעומת זאת, רמת הביטחון התזונתי בישראל נמוכה מהממוצע העולמי:¹⁶ על פי ההערכות, 16.2% מהישראלים חוו חוסר ביטחון תזונתי בשנת 2021.¹⁷ בנוסף לכך, הוצאותיהם של אזרחי ישראל על מזון גבוהות מאשר ברוב העולם.¹⁸ דבר זה, בשילוב עם פערי הכנסה משמעותיים ושיעור עוני גבוה יחסית, הופך את חוסר הביטחון התזונתי לסוגיה חמורה במיוחד עבור משפחות ישראליות.¹⁹

כ-37% מהמזון המיוצר בישראל אובד; השווי הכלכלי של המזון שהולך לאיבוד בישראל, לכל אורך שרשרת הערך, מגיע ל-21.3 מיליארד ש"ח, מבלי להתייחס לעלויות הסביבתיות הנלוות לכך.

לצד שיעורים גבוהים של חוסר ביטחון תזונתי, בישראל קיימת גם רמה גבוהה של אובדן ובזבוז מזון, בהיקף המוערך בכ-2.6 מיליון טונות.²⁰ כ-37% מהמזון המיוצר בישראל אובד; השווי הכלכלי של המזון שהולך לאיבוד בישראל, לכל אורך שרשרת הערך, מגיע ל-21.3 מיליארד ש"ח, מבלי להתייחס לעלויות הסביבתיות הנלוות לכך.²¹ כאשר מביאים בחשבון את הבזבוז המיותר של משאבי טבע כגון אדמה ומים, ואת עלות פליטת גזי החממה והמזהמים, ההפסד הכלכלי הנגרם על ידי אובדן מזון בישראל גדל לכדי 23.5 מיליארד ש"ח.²² קיימים פערים רחבים בהיקפי אובדן ובזבוז המזון בין סוגים שונים של מזון המיוצרים והנצרכים בישראל. רמת האובדן והבזבוז הכוללת היא בין הגבוהות ביותר בפירות ובירקות, בשיעור של כ-44%, על פי משרד החקלאות ופיתוח הכפר (להלן משרד החקלאות).²³ חלק מאובדן המזון מתרחש בשלב הייצור החקלאי, אך רובו - 80% מבזבוז המזון - קורה בשלבי ההפצה והצריכה.²⁴ על פי התוכנית הסביבתית של האו"ם (United Nations Environment Programme), היקף בזבוז המזון הארצי במשקי בית הוערך ב-105 ק"ג לאדם בשנת 2019.²⁵ במחקר אחר שנערך בעיר חיפה בלבד דווח על בזבוז מזון במשקי בית בהיקף משוער של 94 ק"ג לאדם בשנת 2018.²⁶ רמות גבוהות של בזבוז מזון קיימות גם במוסדות ישראליים כגון בתי מלון, בסיסי צה"ל, בתי חולים ובתי ספר, בהיקף של 215 אלף טון בשנת 2021.²⁷ שלישי מהמזון המתבזבז במוסדות בישראל ניתן להצלה, בכמות כוללת של כ-63 מיליון ארוחות.²⁸ עם זאת, על פי הערכות לקט ו-BDO, 50% מסך המזון המתבזבז בישראל ניתן להשבה, ואפשר היה להזין בו את מי שסובל מחוסר ביטחון תזונתי.²⁹

בתגובה לעלייה בבזבוז מזון ובחוסר ביטחון תזונתי, ממשלת ישראל נקטה בחקיקה. בשנת 2018 העבירה הממשלה את חוק עידוד תרומות מזון.³⁰ החוק נועד לספק הגנה מפני אחריות משפטית לכל הגורמים בשרשרת תרומות המזון.³¹ במסגרת החוק מובטחת לתורמי מזון, לעמותות העוסקות בהשבת מזון, לעובדים ולמתנדבים הגנה מפני אחריות משפטית לנזק העלול להיגרם על ידי מזון נתרם, ובכך החוק מעודד את הגדלת פעילות התרומות באמצעות הפחתת הסיכון המשפטי הכרוך בהן.³² החוק מציג גם מנגנון להכרה ציבורית בתורמים, אם כי מנגנון זה טרם יושם.³³

מעבר לחוק תרומות המזון, בשנים האחרונות רשויות ממשלתיות רבות הציגו גם הן יוזמות לצמצום אובדן מזון ובזבוז. בולטת במיוחד השותפות הפעילה בין המשרד להגנת הסביבה לבין לקט ישראל, ארגון הצלת המזון הלאומי להכנת דוחות שנתיים אודות נתוני אובדן ובזבוז המזון ולעריכת מחקרים, בין היתר לגבי הקשר הסיבתי בין סימון תאריכים לבין שיעורי בזבוז המזון, והפתרונות האפשריים.³⁴ המשרד להגנת הסביבה היה שותף אסטרטגי בקבוצת עבודה בנושא בזבוז מזון בהובלת הארגון החברתי The Natural Step (TNS) ישראל, שהובילה להסכם וולונטרי לצמצום בזבוז המזון בארגונים, בעסקים וברשויות מקומיות.³⁵ המשרד להגנת הסביבה, משרד החקלאות ופיתוח הכפר ומשרד הכלכלה הביעו כולם את תמיכתם בהסכם זה. בשנת 2016 הוצג "התו הירוק" - שיתוף פעולה בין המשרד להגנת הסביבה, עיריית תל-אביב-יפו ומכון התקנים הישראלי בו ניתנה הכרה לבתי קפה ולמסעדות המפגינים קיימות ראוייה לציון בפעילותם. אחד התנאים לקבלת התו היה מאמץ מתמשך לצמצום אובדן המזון.³⁷

בשנת 2017 הקים משרד הרווחה והביטחון החברתי את המיזם הלאומי לביטחון תזונתי, בשותפות עם אשל ירושלים ועם לקט ישראל, כדי להגביר את הנגישות למזון עבור נזקקים.³⁸ באמצעות המיזם, כמעט 11 אלף משפחות הנמצאות בחוסר ביטחון תזונתי מקבלות מדי חודש תלויים בסך 500 ש"ח לרכישת מזון, כאשר חצי מהסכום מיועד לקנייה במרכזים ובמרכזים ויתר לתוצרת חקלאית שהוצלה.³⁹ התוכנית רחבת ההיקף הייתה הראשונה מסוגה בישראל, על רקע שאיפת משרד הרווחה והביטחון החברתי לעבור ממודלים קודמים, שסיפקו מזון או סיוע כספי למשפחות רק בחגים, לתמיכה במשפחות באופן עקבי לאורך השנה כולה.⁴⁰ בכך שמחצית מכספי התוכנית יועדו למזון שהוצל, ממשלת ישראל העניקה תפקיד חשוב לתרומות המזון במענה על בעיות של רעב וחוסר ביטחון תזונתי.⁴¹ בחודש מאי 2021 פורסם מכרז ממשלתי חדש לניהול המיזם הלאומי לביטחון תזונתי, בו הורחב המיזם ל-26 אלף משפחות המקבלות משלוח הביתה של פירות וירקות שהוצלו בשווי 150 ש"ח, בנוסף לתלויים בסכום של 350 ש"ח.⁴²

בשנת 2018 חבר המשרד להגנת הסביבה ל-TNS לייזום "שבוע צמצום בזבז המזון".⁴³ במסגרת שבוע זה, המתקיים מדי שנה בחודש מרץ, TNS מארח כנס חד-יומי למחזיקי עניין כגון בעלי מסעדות, פעילי קיימות, חקלאים ומנהלים מחברות טכנולוגיה בתחום מערכות המזון, במטרה לשתף ברעיונות לצמצום אובדן ובזבז מזון.⁴⁴ מעבר לכך, המשרד להגנת הסביבה ומשרד החינוך בישראל יישמו תוכניות חינוכיות שונות שנועדו לחנך תלמידים ל"צרכנות נבונה" של תוצרת חקלאית ולמניעת בזבז מזון, בהן משתתפים קרוב ל-100 אלף תלמידים בשנה.⁴⁵ במטרה להעלות את מודעות הציבור לנושא, משרד החקלאות פרסם הנחיות לאחסון נכון של תוצרת חקלאית, מימן סדנאות ציבוריות למניעת בזבז מזון בבית ובבתי עסק קמעונאיים ומגבש אסטרטגיות שיווקיות לעידוד מכירה וקנייה של פירות וירקות "מכוערים" ולהקמת שוקי איכרים.⁴⁶

בשנת 2019, משרד החקלאות פרסם תוכנית שמטרתה לסייע בצמצום האובדן של תוצרת חקלאית טרייה. התוכנית כוללת סעיפים כגון חיוב רשתות השיווק למכור אריזות בגדלים שונים שיתאימו למשקי בית בגדלים שונים, צעדים למתן העדפה בתמיכה לאריזות רב-פעמיות, מחקר להארכת חיי המדף של המוצרים ועבודה ישירה עם קמעונאים לצמצום אובדן מזון כדי לזכות בנקודות במסגרת תכנית הפיילוט של המשרד.⁴⁷ כמו כן, בשנת 2019, רשות החברות הממשלתיות - הרשות המנהלית המפקחת על כל החברות שבבעלות המדינה - פרסמה הנחיות לאחריות חברתית תאגידית הכוללות מידע לגבי הצלת מזון עודף מחברות קייטרינג ותרומתו לנזקקים בישראל.⁴⁸

מדיניות ממשלתית ותוכניות לאומיות שונות מתייחסות גם הן לאובדן מזון ובזבזו. מדיניות ניהול הפסולת שפרסם המשרד להגנת הסביבה בחודש ינואר 2021 כוללת סעיפים הנוגעים לצמצום אובדן המזון בשלבי ייצור מוקדמים, וכן בזבז מזון בשלבים מאוחרים יותר של ייצור והפצה. בחודש אוקטובר 2021, ממשלת ישראל אישרה תוכנית פעולה בת 100 צעדים בתחום האקלים, הכוללת פרק בנושא מערכות מזון עמידות. בשנת 2022, המשרד להגנת הסביבה הוביל ועדה בין-משרדית להכנת מערכות המזון לשינוי האקלים, בה השתתפו נציגי משרדי החקלאות ופיתוח הכפר, הבריאות, המודיעין והחינוך וכן המכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS), במטרה לפתח יעדים ותוכנית פעולה לטווח הבינוני (עד שנת 2030) להכנת מערכות המזון לשינוי האקלים (אדפטציה (הסתגלות) ומיטיגציה (הפחתה)), כולל קבוצת עבודה ייעודית לצמצום אובדן המזון.⁴⁹ לצד העלאת רמת תשומת הלב הממשלתית לנושא אובדן ובזבז המזון, קיימת רשת ענפה של עמותות הפועלות להקלה על הרעב בישראל ולהצלת מזון ראוי למאכל. הגדולה מביניהן, לקט ישראל - ארגון הצלת המזון הלאומי, פועל כארגון גג של למעלה מ-250 עמותות, ארגונים ורשויות מקומיות ברחבי הארץ להצלת עודפי תוצרת חקלאית וארוחות מבושלות לצורך חלוקה מחדש.⁵⁰ בשנת 2021 הציל לקט ישראל כ-1.7 מיליון ארוחות מוכנות מבסיסי צה"ל, ממלונות, מחברות קייטרינג וממקורות נוספים, וכן 25 אלף טונות פירות וירקות עודפים שנתרמו ישירות על ידי חקלאיים.⁵¹ בכל שבוע מחולק המזון העודף לכ-223 אלף נזקקים.⁵²

כאשר מדינת ישראל שואפת לצמצם את אובדן המזון ולהפחית את חוסר הביטחון התזונתי, ישנה חשיבות מכרעת להכרת החוקים החלים על תרומת מזון ולהבנתם על ידי ארגוני חלוקת מזון כדוגמת לקט ישראל ועל ידי התורמים הנוכחיים והפוטנציאליים. בסעיפים הבאים במדריך זה תיסקר המסגרת המשפטית לתרומות מזון בישראל ויוצגו הסוגיות הצפויות להתעורר, בסבירות הגבוהה ביותר, עבור תורמי מזון, ארגוני השבת מזון, קובעי מדיניות ומחזיקי עניין נוספים.

סקירת המסגרת המשפטית הרלוונטית בישראל

המערכת הממשלתית בישראל אינה מבוססת על חוקה כתובה, אלא על חוקי יסוד, חקיקה, נוהג פרלמנטרי וצווים ממשלתיים.⁵³ צורת הממשל בישראל היא דמוקרטיה פרלמנטרית רב-מפלגתית.⁵⁴ ישנן שלוש רשויות ממשלתיות: (1) הרשות המחוקקת, (2) הרשות המבצעת (3) הרשות השופטת.⁵⁵ הרשות המחוקקת היא הכנסת (בית הנבחרים) - הפרלמנט הלאומי, ובו חברי כנסת הנבחרים לכהונה בת ארבע שנים.⁵⁶ הכנסת מחוקקת ומתקנת חוקי יסוד ודברי חקיקה, ומפקחת על הרשות המבצעת.⁵⁷ הרשות המבצעת (הממשלה) מורכבת מקבינט השרים ומראש הממשלה.⁵⁸ הממשלה מנהלת את ענייני הפנים והחוץ של המדינה ובכוחה לפעול בכל נושא שלא הוטל על רשות אחרת.⁵⁹ הנשיא נבחר לתקופה בת שבע שנים, ברוב רגיל בכנסת.⁶⁰ ברשות השופטת, מערכת המשפט החילונית בישראל מורכבת מבתי משפט מחוזיים ומבתי משפט השלום, העוסקים בעניינים פליליים ואזרחיים, מבתי משפט מומחים (כגון בתי המשפט לתעבורה ובתי המשפט הצבאיים) ומבית המשפט העליון, הדן בערעורים על פסיקות בתי המשפט שתחתיו, וכבית המשפט הגבוה לצדק מהווה את הערכאה הראשונה והאחרונה (אליה מוגשים העתירה הראשונית והערעורים).⁶¹

בחוק הישראלי מוכרים שלושה סוגים של רשויות מקומיות: (1) מועצה עירונית (עירייה), המספקת מסגרת למרכזים עירוניים בעלי אוכלוסייה בת למעלה מ-20 אלף בני אדם; (2) מועצה מקומית, האחראית על יישובים בעלי אוכלוסייה בת אלפיים עד 20 אלף בני אדם; (3) מועצה אזורית, האחראית על מספר יישובים באזור גאוגרפי מסוים.⁶² נכון לשנת 2019 קיימות 77 עיריות, 124 מועצות מקומיות ו-54 מועצות אזוריות בישראל.⁶³ כל רשות מקומית מנוהלת על ידי ראש. עיר או יושבת ראש ומועצה, שגודלה נקבע על ידי משרד

הפנים בהתאם לאוכלוסיית הרשות.⁶⁴ הרשויות המקומיות אחראיות על החינוך, התרבות, הבריאות, הרווחה, תחזוקת הכבישים, הגנים הציבוריים, המים והביוב בתחומן.⁶⁵ כל רשות מקומית מתפקדת באמצעות חוקי עזר המשלימים את החוקים הארציים, והטעונים אישור של משרד הפנים. הרשויות המקומיות מיוצגות בממשל הארצי, באופן וולונטרי, באמצעות מרכז השלטון המקומי.⁶⁶

חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון)

חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), תשע"ו-2015, שהחליף את פקודת בריאות הציבור (מזון), התשמ"ג-1983,⁶⁷ מסדיר את כל היבטי הייצור, הייבוא והמכירה של מזון בישראל.⁶⁸ חוק ההגנה על בריאות הציבור (מזון) מעניק למשרד הבריאות סמכות רחבה להתקנת תקנות להבטחת איכות, תקינות ובטיחות של מוצרי מזון בישראל.⁶⁹ החוק כולל תקן לתוויות ולסימון מזון, דרישות רישוי לייצור והסדרה רחבה של תוספים, מזהמים, טענות לגבי יתרונות בריאותיים, היגיינה ובטיחות המזון, ייבוא ונושאים רבים נוספים הקשורים לתקינות אספקת המזון בישראל.⁷⁰ ראוי לציין כי סעיפים ייעודיים בחוק ההגנה על בריאות הציבור (מזון) מסדירים את השימוש בשאריות מזון (סעיף 11) וקובעים פטורים עבור ארגוני חלוקת מזון (סעיף 160162).⁷¹ בנוסף לחוק ההגנה על בריאות הציבור, קיימות מספר תקנות ספציפיות בתחום המזון שפרסם משרד הבריאות, כגון: תקנות הגנה על בריאות הציבור (מזון) (הכרזה בדבר מזון רגיש), התש"ף-2019, הקובעות אילו מוצרי מזון נחשבים ל"רגישים";⁷² ותקנות הגנה על בריאות הציבור (מזון) (סימון תזונתי), התשע"ח-2017, המחייבות תווית בחזית האריזה עבור רוב מוצרי המזון הארוזים מראש לזיהוי כמויות גבוהות של נתרן, סוכר או שומן רווי;⁷³ בין דוגמאות רבות נוספות המפורטות באתר החקיקה של שירות המזון הארצי (גוף במשרד הבריאות).⁷⁴

שירות המזון הארצי, יחידה במשרד הבריאות, הוא הרשות הרגולטורית האחראית להבטחת איכות המזון ובטיחותו עבור הצרכנים. שירות המזון הארצי ממנה על קביעת תקנים, על עריכת תקנות ופרסומן ועל הנפקת רישיונות עבור כל המזון המיוצר בישראל והמיובא אליה.⁷⁵ השירות קובע ואוכף מדיניות לפיקוח על מפעלי מזון, על עסקים ועל פעילות הובלה, משגיח על בטיחות המזון באמצעות סקרים ומחקרים, מפיץ הנחיות בתחום ומקיים הדרכות לעובדים.⁷⁶ המחלקה לבריאות הסביבה במשרד הבריאות מפקחת על התנאים הסניטריים במסעדות, במטבחים מוסדיים, בשוקי אוכל ובחנויות מכולת, ומאשרת בקשות להקמת עסקים בתחום המזון.⁷⁷

חוק עידוד תרומות מזון

חוק עידוד תרומות מזון, התשע"ט-2018, מספק הגנה אזרחית ופלילית לתורמי מזון, ובלבד שפעלו לפי הוראות כל דין החלות עליהם ולא "התרשלו".⁷⁸ ההגנה המשפטית חלה גם על העובדים והמתנדבים בארגוני חלוקת מזון, וקובעת כי הם לא יישאו באחריות אזרחית או פלילית לנזק שנגרם בשל "הובלה, החזקה או חלוקה" של תרומות מזון אם פעלו לפי הוראות כל דין החלות עליהם ולא התרשלו.⁷⁹ החוק גם מעודד עסקים לתרום מזון באמצעות דרישה כי משרד הבריאות יעניק מדי שנה אותות הוקרה לעסקים התורמים לארגוני חלוקת מזון.⁸⁰ על משרד הבריאות גם לקיים רישום ולהציג לציבור את רשימת העסקים, באתר המשרד.⁸¹

חוקים לאומיים רלוונטיים נוספים

בין החוקים הרלוונטיים האחרים ניתן למנות את חוק מס ערך מוסף⁸² ואת פקודת מס הכנסה,⁸³ בהם נקבעו תמריצי מס עבור תרומות.⁸⁴ בנוסף, צו הגנת הצרכן (סימון ואריזה של מוצרי מזון) הוא דבר החקיקה המרכזי המאשר את תקן מס' 1145 להסדרת הסימון של מזון ארוז מראש למכירה ומתייחס לסימון תאריכים.⁸⁵

סוגיות משפטיות הרלוונטיות לתרומות מזון

בטיחות המזון הנתרם

במדינות רבות, חסם עיקרי בפני תרומת מזון עודף הוא היעדר ידע או הנחיות נגישות בקלות לגבי נהלי בטיחות עבור תרומות מזון. במקרים רבים, התורמים הפוטנציאליים חווים חוסר ודאות לגבי תקנות בטיחות המזון החלות על המזון הנתרם, לעומת מזון לקנייה, ולגבי הצעדים הדרושים על מנת לתרום מזון באופן בטיחותי ובהתאם לתקנות הרלוונטיות, כדי להימנע מאחריות משפטית. כמו כן, לעיתים קרובות לא ברור האם דרישות לרישיונות או להיותים, המותאמות למזון המוצע למכירה אך עלולות לסרב את תרומת המזון, עדיין תקפות כאשר המזון מחולק בחינם. כתוצאה מחוסר הבהירות, מזון עודף בטיחותי שניתן היה לנתב מחדש לאוכלוסיות נזקקות מגיע במקרים רבים להטמנה.

ארגוני צדקה ועמותות בישראל העוסקים בחלוקת מזון שנתרם כפופים להוראות הכלליות לגבי הטיפול במזון בחוק ההגנה על בריאות הציבור שנזכר לעיל, הכולל סעיפים שמתייחסים במפורש לפעילויותיהם של ארגוני חלוקת מזון.⁸⁶ סעיף 159 פוטר ארגוני חלוקת

מזון שהם עמותות או חברות לתועלת הציבור (רשומות באתר משרד הבריאות) מהדרישה להוציא רישיון הפקה לייצור מזון, הובלתו ואחסונו.⁸⁷ כדי להיות זכאי לפטור, על ארגון חלוקת המזון לעסוק במתן מזון לנזקקים כאחת ממטרותיו העיקריות.⁸⁸ מותר לארגון לספק מזון תמורת תשלום סמלי, אך אסור לו לסרב לספק מזון למי שאינו מסוגל לעמוד בסכום זה.⁸⁹ אסור לארגונים אלו למכור מזון באופן אחר; כך למשל, שירות קייטרינג שלא למטרות רווח לא יהיה זכאי לפטור.⁹⁰

בכך שהיא כוללת בחוק פעילויות של תרומת מזון, ממשלת ישראל מבהירה כי תרומת מזון מותרת מבחינה חוקית. עם זאת, מעבר להסרת חובת הרישוי עבור ארגוני חלוקת המזון, החוק אינו מפרט הנחיות לבטיחות המזון או לדרכי הטיפול בו החלות על ארגוני חלוקת מזון בלבד, ואינו מצייין אילו מהליכי הבטיחות רלוונטיים למזון המיועד למכירה בלבד ולא לתרומה. סעיף 160 מצייין כי השר יקבע הוראות לעניין תחולת "פרקים ג' עד ז' בחוק" (העוסקים בהרחבה בהסדרת ייצור מזון, ייצוא, מכירה ואכיפה) על ארגוני חלוקת מזון,⁹¹ אך נכון למועד פרסום מדריך זה הוראות אלו טרם נוסחו ופורסמו.

סימון תאריכים

התאריכים המסומנים על גבי מוצרי המזון הם אחד הגורמים המרכזיים לאובדן מזון ומהווים חסם בפני תרומת מזון. כפי שהוסבר בסעיף הקודם, רוב תורמי המזון וארגוני חלוקת המזון נוקטים בזיהרות מוצדקת ביחס לתרומת מזון העומד בתקני הבטיחות, אך לא תמיד ברור אילו מהתקנים נוגעים לבטיחות המזון. כאשר מדובר בתוצרת טרייה כדוגמת פירות וירקות, ניתן להבחין כי המזון מקולקל כאשר הוא כבר אינו בטיחותי למאכל, אולם לגבי מוצרים ארוזים לעיתים קשה יותר לזהות זאת. רבים מהתורמים מפרשים את סימון התאריך על גבי מוצרי מזון כאלו כמעידים על בטיחות, ולכן הם ישליכו מזון ש"תאריך התפוגה" שלו חלף. גם גורמי התיווך עשויים לסרב לקבל תרומת מזון לאחר תאריך זה, מתוך תפיסה כי מוצר המזון כבר אינו ראוי למאכל.

על אף פרשנות זו, עבור הרוב המכריע של המזונות, סימון התאריך אינו מצביע על בטיחות המוצר אלא על טריותו או איכותו. היצרנים משתמשים במגוון שיטות המבוססות על איכות כדי לקבוע את פרק הזמן לסימון התאריך, שכולן נועדו לשקף את המועד בו המזון יהיה ב"שיא איכותו".⁹² למרות זאת, מהמחקר העולמי עולה כי הצרכנים לרוב שוגים בהבנת סימון התאריכים כמעיד על בטיחות ולא על איכות. לדוגמה, בבריטניה מצאו החוקרים כי צרכנים השליכו כ-22% מהמזון שיכלו לאכול בשל בלבול לגבי סימון התאריכים.⁹³ בדומה לכך, 84% מהאמריקאים דיווחו כי הם משליכים מזון לאחר שתאריך התפוגה חולף בעקבות חששות לגבי בטיחותו, גם אם קיים סיכון מזערי למחלה הנישאת במזון במועד זה.⁹⁴

בישראל חלה חובת סימון תאריכים על מוצרי מזון.⁹⁵ החקיקה המרכזית המסדירה את סימון המזון היא צו הגנת הצרכן (סימון ואריזה של מוצרי מזון), התשנ"ט-1998. בצו נקבעה החובה לסמן מוצרים ארוזים מראש בהתאם לתקן 1145 של מכון התקנים.⁹⁶ תקן 1145 מתווה דרישות לסימון מזון ארוז מראש, למעט פירות וירקות בלתי מעובדים, המיועד למכירה קמעונאית, לייצור תעשייתי ולאריזה סיטונאית.⁹⁷ היצרנים לרוב קובעים את אורך חיי המדף, את תאריך התפוגה ואת צורת הסימון עבור מוצרי מזון ארוזים מראש, עם יוצאים מן הכלל בודדים.⁹⁸ עם זאת, אורך חיי המדף קבוע בחוק עבור רבים מהמוצרים מהחי, כגון בשר, דגים וביצים.⁹⁹

בישראל נעשה שימוש בשיטת סימון תאריכים כפולה, כאשר המוצרים מסומנים באחד משני תאריכי תפוגה: (1) תאריך "לשימוש עד" - תאריך הקשור לבטיחות, והמשמש למזון רגיש לקלקול מיקרוביאלי העלול לסכן את בריאותם של בני אדם לאחר פרק זמן קצר (מוצרי מזון אלה נקראים "מזונות רגישים"¹⁰⁰), ו-2) "עדיף להשתמש לפני" - תאריך המשמש למזונות בלתי-רגישים.¹⁰¹ אתר משרד הבריאות מבהיר כי גם לאחר תאריך "עדיף להשתמש לפני", המזון הוא לרוב עדיין בטוח למאכל, אם אוחסן באופן נאות ללא נזק לאריזה, אם כי הוא עלול להתחיל לאבד מתכונותיו כדוגמת הטעם והמרקם.¹⁰²

לא ניתן למכור מזון לאחר תאריך התפוגה, אך סעיף 162 בחוק ההגנה על בריאות הציבור מתיר לארגוני חלוקת מזון להשתמש במזון ולחלקו גם לאחר שחלף "התאריך האחרון המומלץ לשימוש", בתנאי שהמזון אינו מסוג "רגיש" או "ייעודי" ושהארגון קיבל אישור בכתב מהיצרן להשתמש במזון אחרי התאריך. מזונות "ייעודיים" הם מזונות מותאמים לצרכים בריאותיים או תזונתיים מיוחדים.¹⁰³ לפיכך, בעוד שאסור לתרום מזון המסומן בתאריך "לשימוש עד", לאחר תאריך זה, מזון המסומן בתאריך "עדיף להשתמש לפני" מותר לתרומה גם לאחר התאריך, בכפוף לאישור היצרן.

הגנות מפני אחריות משפטית בתרומת מזון

חסם משמעותי בפני תרומת מזון הוא החשש בקרב התורמים מחשיפה לאחריות משפטית במקרה שמישהו יחלה לאחר אכילת המזון שנתרם. כדי להפיג את החששות הללו נקבעו בישראל הגנות, הן עבור תורמי מזון והן עבור ארגוני חלוקת מזון, שנועדו להגביל את הסיכוי שיישאו באחריות משפטית.

ישראל מטילה אחריות משפטית מחמירה על יצרנים של מוצרים פגומים, כך שאין צורך בכוונה או ברשלנות מצד הנתבע כדי שיישא באחריות לנזק שנגרם.¹⁰⁴ הדבר מגביר את חשיבותה של הגנה מפני אחריות משפטית בתרומות מזון כדי להקל על חשש אפשרי מפני אחריות משפטית בקרב התורמים. באמצעות חוק עידוד תרומות מזון, התשע"ט-2018, ישראל מציעה הגנה מפני אחריות משפטית אזרחית ופלילית למי שתורם לארגוני חלוקת מזון, בתנאי שהתורם פעל לפי הוראות כל דין החלות עליו ולא התרשל.¹⁰⁵ ארגוני חלוקת המזון, על עובדיהם ומתנדביהם, מוגנים גם הם מפני אחריות משפטית לכל נזק למקבלי מזון נתרם, כל עוד הארגון או האדם פעלו לפי הוראות כל דין החלות עליהם ולא התרשלו.¹⁰⁶ החוק מגן על מזון שנותרם לארגון חלוקת מזון העוסק בחלוקת מזון לנזקקים, אך אינו קובע שהארגון חייב לספק את המזון לנזקקים בחינם. החוק אמור להגן על מזון המחולק ללא תמורה או במחיר סמלי, מכיוון שלארגוני חלוקת מזון מותר לחלק מזון תמורת תשלום סמלי במסגרת חוק ההגנה על בריאות הציבור.¹⁰⁷ ההגנה מפני אחריות משפטית בישראל אינה חלה על תרומה ישירה לאנשים נזקקים על ידי תורמי מזון, אלא רק על תרומות של תורמי מזון לארגוני חלוקת מזון, שלאחר מכן מחלקים את המזון לנזקקים. אין הנחיות נוספות בחוק עידוד תרומות מזון, ואין הוראות ספציפיות בחוק המפרטות מה יחשב כהתנהגות רשלנית שבגינה תורם מזון או ארגון חלוקת מזון יאבדו את ההגנה מפני אחריות.¹⁰⁸

מיסים

צמצום אובדן ובזבז המזון נושא יתרונות כלכליים משמעותיים לחברה, מאחר שהוא מפחית את העלויות הכרוכות בייצור מזון שבסופו של דבר אינו נאכל, ובהשלכת מזון זה. תרומת מזון מסייעת גם בהפחתת עלויות הרעב ומייצרת תמריצים לכלכלה: ארגוני הצלת מזון יוצרים מקומות עבודה, או תומכים בהתפתחות קהילתית, ולמקבלי המזון הנתרם מתאפשר לנצל את משאביהם הכספיים המוגבלים לצריכת מוצרים ושירותים בסיסיים אחרים.

אך תרומת המזון עלולה להיות יקרה, משום שתורמי המזון נדרשים להקצות זמן וכסף לאיסוף, לאריזה, לאחסון ולהובלה של מזון עודף שאחרת היה מושלך ללא עלות. כתוצאה מכך, במקרים רבים קל יותר וזול יותר לחקלאים, לעסקים ולאנשים פרטיים לזרוק מזון במקום לתרום אותו. ישנן מדינות שניסו להתמודד עם הסוגייה באמצעות הצעת תמריצי מס והסרת חסמים כלכליים לתרומת מזון.

תמריצים

תמריצי מס עשויים לספק תמיכה משמעותית למאמצים לטובת תרומת מזון ולצמצום אובדן המזון ובזבזו. לדוגמה, הסיכוי שתאגיד יתרום מזון עודף לארגון חלוקת מזון עשוי לגדול אם התורם יזכה להכרה במס על התרומה, שתקזז את עלות ההובלה והעלות הלוגיסטית.

בישראל, גם תרומות כספיות וגם תרומות שוות-ערך זכאיות להטבת מס. על פי פקודת מס ההכנסה בישראל, משלם מיסים שתורם סכום גבוה מ-200 ש"ח (בשנת 2023) לקרן לאומית או למוסד ציבורי מוכר,¹⁰⁹ כגון ארגון חלוקת מזון, בשנת מס מסוימת זכאי להטבת מס כשיעור משווי התרומה - 35% מהשווי עבור אנשים פרטיים ו-23% מהשווי עבור עסקים (שיעור מס החברות נכון לשנת 2023). בשנת מס בודדת, זיכוי המס לא יעלה על 30% מההכנסה החייבת במס של הנישום, או על רף של 10,019,808 ש"ח (בשנת 2023), הנמוך מביניהם (תקרת זיכוי המס).¹¹⁰ מי שתרומו גבוהה מתקרת הזיכוי יכול לנצל את יתרת הזיכוי במשך שלוש שנות המס הבאות.¹¹¹ על פי רשות המיסים בישראל, משלם מס התורם תרומה שוות-ערך (כגון תרומת מזון) זכאי גם הוא לזיכויי מס, על בסיס שווי השוק ההוגן של התרומה שוות-הערך (כגון המזון הנתרם) הקובע את סכום הזיכוי.

חסמים

אף שמבני מס מסוימים עשויים לעודד תרומת מזון, ישנם גם מבני מס שעלולים להרתיע. במדינות רבות, מס ערך מוסף (מע"מ) או מס על מוצרים ושירותים מהווה מחסום כלכלי בפני תרומת מזון, כאשר מתייחסים לתרומה כאירוע הכפוף למיסוי, או אם התורם אינו יכול להזדכות על המע"מ ששילם בעת שרכש את התשומות עבור המזון שנותרם לאחר מכן. מע"מ הוא מס ארצי (או בארצות מסוימות מס ברמת המדינה) הנגבה עבור המוצר בכל שלב בשרשרת הערך, מהייצור ועד נקודת המכירה, בכל מקום בו נוסף לו ערך.¹¹²

בישראל חל מע"מ בשיעור של 17%.¹¹³ פירות וירקות פטורים ממע"מ, כך שהמס יוטל על תרומות מזון מבושל ומעובד בלבד.¹¹⁴ חוק המע"מ הישראלי חל באופן זהה על מתנות, מכיוון שההגדרה של "מכירה" כוללת, בין היתר, הענקת טובין כמתנה או כתרומה.¹¹⁵ חוק המע"מ מייחס מעמד של מלכ"ר (מוסד ללא כוונת רווח) לארגונים אשר: (1) אינם עוסקים בפעילות עסקית למטרות רווח (2) אינם מוסד פיננסי.¹¹⁶ גוף המוגדר כמלכ"ר עדיין משלם מע"מ בגובה 17% כאשר הוא רוכש מוצרים ושירותים, אך אינו גובה מע"מ מלקוחותיו. כדי שהתורמים יקבלו את הזיכוי ממס שהוזכר לעיל וגם לא ישלמו מע"מ בעת התרומה, עליהם לתרום למלכ"ר רשום.¹¹⁷

רשות המע"מ פרסמה חוזר (1/2003) המתייחס באופן ספציפי למע"מ בהקשר לתרומות.¹¹⁸ על פי החוזר, עבור עוסק, תרומה נחשבת ל"עסקה" החייבת במע"מ.¹¹⁹ ההתייחסות לתרומה משתנה במקרה של תרומת מוצרים "חסרי ערך" (שאינם ניתנים למכירה), לעומת מוצרים שעדיין יש להם שווי שוק כלשהו.

כאשר הפריט הנתרם הוא "חסר ערך" ("לא ניתן למכירה והמיועד להשמדה"), מחיר הנכס הנתרם מוגדר כאפס, ובפועל לא מוטל עליו מע"מ. לכן, אין לגבות מע"מ בעת ההעברה למלכ"ר.¹²⁰ מעבר לכך, מס התשומות שניכה התורם בעת הרכישה המקורית של המוצר נחשב למס שנוכה כדין, והתורם לא יידרש להשיב את מס התשומות שנוכה.¹²¹ זאת בכפוף לתנאים שלהלן: (1) הטובין שימשו כמלאי עסקי או כציוד בידי העוסק ולא יועדו מראש לתרומה; (2) הטובין הם: פגומים, חסרי ערך, מיושנים, טובין אשר אינם ניתנים למכירה או שהסיכוי למכירתם נמוך ביותר (מכירה במחיר הפסד, כאשר ערך הטובין נמוך ב-50% ממחיר עלות הנכס), ולגבי מוצרי מזון - טובין אשר עקב הקירבה למועד פג תוקפם, אינם ניתנים עוד למכירה; (3) הטובין נתרמים לארגון המוגדר כמלכ"ר ומיועדים לחלוקה לנזקקים (בחינם; 4) התורם יערוך רשימה מפורטת של הטובין שנתרמו, ויצרף לה הצהרה המבטיחה את הנימוק לפיו סווגו הטובין כחסרי ערך, בצירוף אישור רו"ח; ו-5) התורם קיבל הודעה מהמלכ"ר לפיה הנכסים נרשמו בספרי המלכ"ר.¹²²

אם נתרמים טובין שנשמר בהם ערך, כגון טובין מהמלאי ה"רגיל" של התורם שניתנים למכירה, ומתקיימים התנאים שלעיל (למעט סעיף 2), אזי המחיר החייב במס אינו נקבע על פי מחיר השוק אלא כעלות הייצור בלבד (ללא רווח).¹²³ במקרים אלו, אם התורם מחליט שלא להפיק חשבונת ולנכות את מס התשומות עבור רכישת הטובין הנתרמים, הוא לא יידרש לגבות מע"מ בעת העברת הטובין למלכ"ר.¹²⁴

כך, על פי התנאים שהותוו בחוזר, ככלל המע"מ לא יהווה חסם בפני תורמים המעוניינים בחלוקה מחדש של עודפים "חסרי ערך", או כאשר שווי המזון נמוך מ-50% מעלות הנכס - המצב השכיח עבור מזון נתרם.

חובת תרומה או קנסות על בזבז מזון

כדי להתמודד עם אובדן מזון ובזבזו, ישנן מדינות שנוקטות בצעדים שנועדו להשפיע על הגורמים לבזבז מזון כך שינתבו מחדש פסולת שמיועדת להטמנה, באמצעות העברת חוקים להרתעה מפני בזבז מזון וקביעת מדיניות כגון איסור על השלכת פסולת אורגנית, חובת תרומת מזון או קנס בדמות מיסוי על בזבז מזון. לחוקי הרתעה מפני בזבז מזון שייכים כל החוקים והמדיניות השואפים לצמצם אובדן מזון ובזבזו ולהגביר הצלת מזון באמצעות הטלת נטל כספי על מי שגורם לאובדן או בזבז מזון - לדוגמה, מדיניות המגבילה משלוח פסולת מזון להטמנה, מחייבת תרומת מזון או ניתובו מחדש או מטילה קנס כספי על בזבז מזון. מדיניות כזו נועדה להשפיע על התנהגות הגופים העסקיים ולקדם את קיימות מערכות המזון. בישראל אין כיום חוקים ארציים או מקומיים כלשהם שמחייבים תרומת מזון או מענישים על אובדן המזון ובזבזו.

מענקים ותמריצים ממשלתיים

תוכניות למענקים ולתמריצים במימון לאומי או מקומי יוצרות משאב חשוב נוסף עבור יוזמות בתחום תרומת המזון. הדבר נכון במיוחד במדינות בהן התורמים אינם רואים את תמריצי המס כמספיקים כדי לקזז את עלויות התרומה, או במדינות בהן מחסור בתשתיות מקשה על מאמצי הצלת המזון. לדוגמה, מענקים ממשלתיים יכולים לסייע לתורמי מזון ולארגוני הצלת מזון לרכוש את הציוד, התשתיות והמשאבים הדרושים להצלת מזון, לאחסונו, לעיבודו ולהובלתו לצורך תרומה. באמצעות מימון ממשלתי ניתן לתמוך גם בחדשנות ובפיתוח טכנולוגיות במטרה להגביר את יעילותן וקיימותן של תרומות המזון.

אין בישראל מענקים ממשלתיים ייעודיים לתמיכה בפעילות תרומת מזון או בתשתיות בתחום זה. עם זאת, ישנן תוכניות לאומיות לביטחון תזונתי המקיפות בגישתן האסטרטגית מזון שהוצל, כגון המיזם הלאומי לביטחון תזונתי שהוזכר לעיל, במימון משרד הרווחה והביטחון החברתי, המקצה מחצית מתקציב התוכנית למזון שהוצל, במטרה להתמודד עם האתגר הכפול של אובדן ובזבז מזון וחוסר ביטחון תזונתי בישראל.¹²⁵

מעבר לתמריצים הכספיים, בכוננת ישראל להשתמש גם בהכרה ציבורית כדי לעודד תרומת מזון. במסגרת חוק עידוד תרומות מזון, התשע"ט-2018, עסקים התורמים מזון לארגוני חלוקת מזון יקבלו אותות הוקרה מדי שנה ממשרד הבריאות.¹²⁶ על משרד הבריאות מוטל גם לפרסם רשימות של העסקים התורמים מזון, וכן רשימות של האותות שהוענקו, באתר המשרד.¹²⁷ עם זאת, נכון למועד הפרסום, טרם הוענקו אותות הוקרה לתורמי מזון על ידי משרד הבריאות במסגרת חוק זה.

מדריך משפטי זה מציג את החוק, המדיניות והתוכניות הקיימים בישראל הנוגעים לאובדן מזון או לתרומת מזון. אף שהמשלה היא האחראית העיקרית להבטחת הביטחון התזונתי ולקידום מערכות מזון בנות-קיימא, ארגוני חלוקת מזון הפועלים באופן פרטי מספקים רשת ביטחון חברתית נוספת. בישראל, תרומות מזון מוגנות מפני אחריות משפטית, וקיימים חוקים הגיוניים בקשר לתרומת מזון לאחר תאריך תפוגה שסומן מטעמי איכות. מדריך משפטי זה מספק נקודת מוצא לקובעי מדיניות, לגורמים במגזר הפרטי ולחברה האזרחית להבנה טובה יותר של החוקים והמדיניות הנוכחיים בהקשר לתרומת מזון. כמו כן, המדריך מציע בסיס לשיח אודות אובדן מזון ומניעת בזבז, והערך הטמון בהצלת מזון עבור הביטחון התזונתי בישראל, יציבותה הכלכלית וקיימותה הסביבתית. מסמך נפרד שהופק במסגרת האטלס העולמי למדיניות הצלת מזון מציג המלצות למדיניות, פרטניות לישראל, שנועדו לתרום לדיון זה. במקביל, רצוי שתורמי המזון וארגוני הצלת המזון יביאו בחשבון את החוקים, המדיניות והסוגיות המשפטיות שנדונו במדריך משפטי זה בבואם לתרום מזון או לסייע בחלוקת מזון נתרם לנזקקים. כדי להבין טוב יותר את הסדרת תרומות המזון בישראל, רצוי שתורמי המזון, גופי התיווך וקובעי המדיניות יחקרו את החוקים עליהם מצביע מדריך זה ויפנו לייעוץ משפטי נוסף במידת הצורך.

- 1 ((Food & Agric. Org. of the U.N., Global Food Losses and Food Waste—Extent, Causes, and Prevention 4 (2011
- 2 ((Food & Agric. Org. of the U.N., Global Food Losses and Food Waste—Extent, Causes, and Prevention 4 (2011
- 3 Harvard Law School Food Law and Policy Clinic, Keeping Food Out of the Landfill: Policy Ideas for States and Localities 1 (2016).
- 4 ((Food & Agric. Org. of the U.N., Food wastage Footprint: Impacts on Natural Resources 6 (2011
- 5 ((Food & Agric. Org. of the U.N., Food wastage Footprint: Impacts on Natural Resources 6 (2011
- 6 .Food & Agric. Org. of the U.N., Food Wastage Footprint & Climate Change 1 (2015), <http://www.fao.org/3/a-bb144e.pdf>
- 7 .Food & Agric. Org. of the U.N., Food Wastage Footprint & Climate Change 1 (2015), <http://www.fao.org/3/a-bb144e.pdf>
- 8 Food & Agric. Org. of the U.N., et al., The State of Food Security and Nutrition in the World: Safeguarding Against Economic Slowdowns and Downturns 6 (2019), <http://www.fao.org/3/ca5162en/ca5162en.pdf>
- 9 G.A. Res. 70/1 at 22. "עד שנת 2030, להוריד בחצי את בזבז המזון לנפש ברמה הקמעונית וברמת הצרכן, ולהפחית אובדן מזון לאורך שרשרת הייצור והאספקה, כולל אובדן לאחר האסיף."
- 10 פרויקט האטלס העולמי למדיניות הצלת מזון לא היה מתאפשר ללא תמיכתה של קרן וולמארט (Walmart Foundation). קרן וולמארט איננה אחראית לתוכנו של מסמך זה או לדעות המובעות בו. אין לפרש את תוכנו של מסמך זה כיעוץ משפטי; על המעוניינים ביעוץ משפטי לפנות לעורך דין המוסמך לעסוק בעריכת דין באזור השיפוט ובתחום המשפטי הרלוונטיים.
- 11 לקט ישראל והמשרד להגנת הסביבה, דו"ח 2020: אובדן מזון והצלת מזון בישראל 12 (דצמ' 2021), https://leket.foodwastereport.org/Digital_Heb-2020-Report-Leket/2022/11/uploads/content-wp/org
- 12 לקט ישראל והמשרד להגנת הסביבה, דו"ח 2020: אובדן מזון והצלת מזון בישראל 12 (דצמ' 2021), https://leket.foodwastereport.org/Digital_Heb-2020-Report-Leket/2022/11/uploads/content-wp/org
- 13 FLPC מודה ללקט ישראל ול-BDO ישראל, וכן לעמותות, עסקים ורשויות ממשלתיות רבים אחרים שחלקו מידע עם צוות FLPC.
- 14 לקט ישראל, דו"ח 2018: אובדן מזון והצלת מזון בישראל 10 (מרץ 2019), https://leket.foodwastereport.org/Digital_Heb-2018-Report-Leket/2021/12/uploads/content-wp/org
- 15 *Global Food Security Index: Israel*, Economist Impact, <https://impact.economist.com/sustainability/project/food-security-index/Country/Israel> (תאריך ביקור אחרון: 4 באוגוסט 2022).
- 16 *Global Food Security Index: Israel*, Economist Impact, <https://impact.economist.com/sustainability/project/food-security-index/Country/Israel> (תאריך ביקור אחרון: 4 באוגוסט 2022).
- 17 הביטוח הלאומי, הודעה לעיתונות: 522 אלף משפחות חיות באי בטחון תזונתי, כמחצית מהן באי ביטחון תזונתי חמור (2023), <https://www.bitconTZONTI/Pages/news/About/il.gov.btl.aspx>
- 18 לקט ישראל, דו"ח 2020: אובדן מזון והצלת מזון בישראל 10 (דצמ' 2021), https://leket.foodwastereport.org/Digital_Heb-2020-Report-Leket/2022/11/uploads/content-wp/org
- 19 לקט ישראל, דו"ח 2020: אובדן מזון והצלת מזון בישראל 65 (דצמ' 2021), https://leket.foodwastereport.org/Digital_Heb-2020-Report-Leket/2022/11/uploads/content-wp/org
- 20 לקט ישראל, כמה מזון הולך לאיבוד בישראל? אובדן מזון והצלת מזון בישראל (תאריך ביקור אחרון: 26 באפריל 2023), <https://israel-in-wasted-is-food-much-how/org.leket.foodwastereport>
- 21 לקט ישראל, כמה מזון הולך לאיבוד בישראל? אובדן מזון והצלת מזון בישראל (תאריך ביקור אחרון: 26 באפריל 2023), <https://israel-in-wasted-is-food-much-how/org.leket.foodwastereport>
- 22 לקט ישראל, כמה מזון הולך לאיבוד בישראל? אובדן מזון והצלת מזון בישראל (תאריך ביקור אחרון: 26 באפריל 2023), <https://israel-in-wasted-is-food-much-how/org.leket.foodwastereport>
- 23 משרד החקלאות ופיתוח הכפר, משרד החקלאות מפרסם את התוכנית שתסייע בצמצום איבוד מזון של פירות וירקות (2019), https://www.food_lost/reports/publications/Departments/he/il.gov
- 24 לקט ישראל, כמה מזון הולך לאיבוד בישראל? אובדן מזון והצלת מזון בישראל (תאריך ביקור אחרון: 26 באפריל 2023), <https://israel-in-wasted-is-food-much-how/org.leket.foodwastereport>
- 25 United Nations Environment Programme, Food Waste Index Report 2021, <https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/35280/FoodWaste.pdf>
- 26 Elimelech, E., Ayalon, O., & Ert, E. (2018). What gets measured gets managed: A new method of measuring household food waste. *Waste Management*, 76, 68–81. <https://doi.org/10.1016/j.wasman.2018.03.031>
- 27 לקט ישראל, צריכה מוסדית, אובדן מזון והצלת מזון בישראל (תאריך ביקור אחרון: 26 באפריל 2023), <https://leket.foodwastereport.org/consumption-institutional-in-rescue-waste-food>
- 28 לקט ישראל, צריכה מוסדית, אובדן מזון והצלת מזון בישראל (תאריך ביקור אחרון: 26 באפריל 2023), <https://leket.foodwastereport.org/consumption-institutional-in-rescue-waste-food>

29	לקט ישראל, כמה מזון אפשר להציל? אובדן מזון והצלת מזון בישראל (תאריך ביקור אחרון: 26 באפריל 2023), https://foodwastereport.org/leket-rescued-be-can-food-much-how/
30	חוק עידוד תרומות מזון, התשע"ט-2018, 1 - 2 (א), https://www.il.gov.knesset.fs/518938_lsr_20/law/20/
31	חוק עידוד תרומות מזון, התשע"ט-2018, 1 - 2 (א), https://www.il.gov.knesset.fs/518938_lsr_20/law/20/
32	חוק עידוד תרומות מזון, התשע"ט-2018, 1 - 2 (א), https://www.il.gov.knesset.fs/518938_lsr_20/law/20/
33	חוק עידוד תרומות מזון, התשע"ט-2018, 1 - 2 (א), https://www.il.gov.knesset.fs/518938_lsr_20/law/20/
34	לקט ישראל והמשרד להגנת הסביבה, דו"ח 2019: אובדן מזון והצלת מזון בישראל 12 (אוק' 2020), https://www.ileket.org/Digital_Heb-2019-Report-Leket/2021/12/uploads/content-wp
35	לקט ישראל והמשרד להגנת הסביבה, דו"ח 2019: אובדן מזון והצלת מזון בישראל 12 (אוק' 2020), https://www.ileket.org/Digital_Heb-2019-Report-Leket/2021/12/uploads/content-wp
36	לקט ישראל והמשרד להגנת הסביבה, דו"ח 2019: אובדן מזון והצלת מזון בישראל 12 (אוק' 2020), https://www.ileket.org/Digital_Heb-2019-Report-Leket/2021/12/uploads/content-wp
37	לקט ישראל והמשרד להגנת הסביבה, דו"ח 2019: אובדן מזון והצלת מזון בישראל 12 (אוק' 2020), https://www.ileket.org/Digital_Heb-2019-Report-Leket/2021/12/uploads/content-wp
38	לקט ישראל, מיזם לאומי לביטחון תזונתי, אובדן מזון והצלת מזון בישראל (תאריך ביקור אחרון: 26 באפריל 2023), https://www.ileket.org/program-security-food-national
39	לקט ישראל, מיזם לאומי לביטחון תזונתי, אובדן מזון והצלת מזון בישראל (תאריך ביקור אחרון: 26 באפריל 2023), https://www.ileket.org/program-security-food-national
40	לקט ישראל, מיזם לאומי לביטחון תזונתי, אובדן מזון והצלת מזון בישראל (תאריך ביקור אחרון: 26 באפריל 2023), https://www.ileket.org/national-food-security-program
41	לקט ישראל, מיזם לאומי לביטחון תזונתי, אובדן מזון והצלת מזון בישראל (תאריך ביקור אחרון: 26 באפריל 2023), https://www.ileket.org/national-food-security-program
42	ראיון עם מחזיק עניין, הרישום שמור בידי המחבר (10 במאי 2023); ראו גם: כולל חב"ד, היוזמה הלאומית לביטחון תזונתי בישראל, תזונה-ביטחון/יוזמה-ביטחון-מזון/hejiozma-beitachon-mazon, https://colelchabad.org/
43	לקט ישראל, המלצות מדיניות לעידוד הפחתת אובדן מזון והצלת מזון, https://www.ileket.org/rescue-food-encourage-to-policies-and-obstacles/
44	אסיף, איך צמצום בזבז מזון יכול להגדיל את שורת הרווח של מסעדה? (22 במרץ 2022). https://asif.org/he
45	אסיף, איך צמצום בזבז מזון יכול להגדיל את שורת הרווח של מסעדה? (22 במרץ 2022). https://asif.org/he
46	לקט ישראל והמשרד להגנת הסביבה, דו"ח 2019: אובדן מזון והצלת מזון בישראל 12 (אוק' 2020), https://www.ileket.org/Digital_Heb-2019-Report-Leket/2021/12/uploads/content-wp
47	משרד החקלאות ופיתוח הכפר, משרד החקלאות מפרסם את התוכנית שתסייע בצמצום איבוד מזון של פירות וירקות (2019). https://www.ileket.org/food_lost/reports/publications/Departments/he/il.gov
48	לקט ישראל והמשרד להגנת הסביבה, דו"ח 2019: אובדן מזון והצלת מזון בישראל 12 (אוק' 2020), https://www.ileket.org/Digital_Heb-2019-Report-Leket/2021/12/uploads/content-wp
49	ראיון עם מחזיק עניין, הרישום שמור בידי המחבר (מאי 2023); ראו גם: https://www.un.org/summitdialogues.org/ UN, Food System Summit: Dialogue Gateway (2021)
50	https://www.ileket.org/Digital_Heb-2019-Report-Leket/2021/12/uploads/content-wp/org.ileket.foodwastereport/
51	לקט ישראל, אודות לקט ישראל, https://www.ileket.org/leket-about/ (תאריך ביקור אחרון: 9 במאי 2023).
52	שם.
53	Encyc. Britannica, Israel: Government, https://www.britannica.com/place/Israel/Government (תאריך ביקור אחרון: 23 ביוני 2022).
54	Encyc. Britannica, Israel: Two-Party System, https://www.britannica.com/topic/two-party-system (תאריך ביקור אחרון: 25 בספטמבר 2022).
55	Gov.il, https://www.il.gov.knesset.fs/page-landing-govil/authority_judicial_the/departments/he/il.gov.www/ (תאריך ביקור אחרון: 23 ביוני 2022); ראו גם: Israel Science and Technology Directory, https://www.science.co.il/gov/Government.php
56	Israel Science and Technology Directory, https://www.science.co.il/gov/Government.php (תאריך ביקור אחרון: 5 ביולי 2022).
57	The Knesset, Constitution, https://www.knesset.gov.il/constitution/ConstMGovt.htm (תאריך ביקור אחרון: 23 ביוני 2022).
58	הכנסת, רשויות השלטון בישראל (תאריך ביקור אחרון: 26 באפריל 2023). https://www.ileket.org/Pages/KnessetWork/About/il.gov.knesset.main/
59	הכנסת, רשויות השלטון בישראל (תאריך ביקור אחרון: 26 באפריל 2023). https://www.ileket.org/Pages/KnessetWork/About/il.gov.knesset.main/

	aspx.BranchesOfGovernment	
	ש.ם.	60
	Gov.il, https://page-landing-govil/authority_judicial_the/departments/he/il.gov.www/ : (תאריך ביקור אחרון: 23 ביוני 2022). ראו גם: Eliezer Rivlin, <i>Israel as a Mixed Jurisdiction</i> , 57 McGill law journal / revue de droit de mcgill, 781, 781 https://doi.org/10.7202/1013031ar	61
	Jewish Virtual Library, <i>Israel Government and Politics: Local Government</i> , https://www.jewishvirtuallibrary.org/local-government-in-israel	62
	Embassy of Israel, <i>The State: Local Government</i> , https://embassies.gov.il/hague-en/aboutisrael/state/Pages/THE%20STATE-%20Local%20Government.aspx	63
	ש.ם.	64
	Jewish Virtual Library, <i>Israel Government and Politics: Local Government</i> , https://www.jewishvirtuallibrary.org/local-government-in-israel	65
	Embassy of Israel, <i>The State: Local Government</i> , https://embassies.gov.il/hague-en/aboutisrael/state/Pages/THE%20STATE-%20Local%20Government.aspx	66
	פקודת בריאות הציבור (מזון) [נוסח חדש], התשמ"ג-1983, https://faolex.fao.org/docs/pdf/isr33553.pdf	67
	חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015. https://www.il.co.nevo.www/htm.law01/049_062/html	68
	חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015. https://www.il.co.nevo.www/htm.law01/049_062/html	69
	חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015. https://www.il.co.nevo.www/htm.law01/049_062/html	70
	חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015. https://www.il.co.nevo.www/htm.law01/049_062/html	71
	הגנה על בריאות הציבור (מזון) (הכרזה בדבר מזון רגיש), התש"ף-2019.	72
	ראו: United States Dept. of Ag. Foreign Ag. Service, <i>Food and Agricultural Import Regulations and Standards Country Report: Israel</i> (February 2020)	73
	https://apps.fas.usda.gov/newgainapi/api/Report/DownloadReportByFileName?fileName=Food%20and%20Agricultural%20Import%20Regulations%20and%20Standards%20Country%20Report_Tel%20Aviv_Israel_12-31-2019	
	74 ראו: משרד הבריאות, חקיקה בתחום המזון, https://www.il.co.gov/legislations-fcs/DynamicCollectors/Departments/he/il.gov.www/	
	United States Department of Agriculture, <i>IS2019-0008, Foreign Agricultural Service: Food and Agricultural Import Regulations and Standards Country Report</i> (2020), https://www.fas.usda.gov/data/israel-food-and-agricultural-import-regulations-and-standards-country-report-0	75
	76 מדינת ישראל, משרד הבריאות: שירות המזון הארצי, https://www.il.co.gov/about_unit_control_food/about/Departments/he/il.gov.www/	
	77 מדינת ישראל, משרד הבריאות: פיקוח על עסקי מזון, https://www.il.co.gov/business_food/guides/departments/he/il.gov.www/	
	78 חוק עידוד תרומות מזון, התשע"ט-2018, 1-2 (א), https://www.il.co.gov/law/20/il.gov.knesset.fs/pdf.518938_lsr_20/law/20/il.gov.knesset.fs/	
	79 חוק עידוד תרומות מזון, התשע"ט-2018, 2 (ב), https://www.il.co.gov/law/20/il.gov.knesset.fs/pdf.518938_lsr_20/law/20/il.gov.knesset.fs/	
	80 חוק עידוד תרומות מזון, התשע"ט-2018 https://www.il.co.gov/law/20/il.gov.knesset.fs/pdf.518938_lsr_20/law/20/il.gov.knesset.fs/	
	81 חוק עידוד תרומות מזון, התשע"ט-2018 https://www.il.co.gov/law/20/il.gov.knesset.fs/pdf.518938_lsr_20/law/20/il.gov.knesset.fs/	
	82 חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975.	
	83 מדינת ישראל, פקודת מס הכנסה, חלק (1)(9)(2)(ב), https://www.il.co.nevo.www/htm.law01/255_001/html	
	84 מדינת ישראל, פקודת מס הכנסה, סעיף 46(א).	
	85 United States Department of Agriculture, <i>IS2019-0008, Foreign Agricultural Service: Food and Agricultural Import Regulations and Standards Country Report</i> (2020), https://apps.fas.usda.gov/newgainapi/api/Report/DownloadReportByFileName?fileName=Food%20and%20Agricultural%20Import%20Regulations%20and%20Standards%20Country%20Report_Tel%20Aviv_Israel_12-31-2019	
	86 United States Department of Agriculture, <i>IS2019-0008, Foreign Agricultural Service: Food and Agricultural Import Regulations and Standards Country Report</i> (2020), https://www.fas.usda.gov/data/israel-food-and-agricultural-import-regulations-and-standards-country-report-0	
	87 חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015 https://www.il.co.nevo.www/htm.law01/049_062/html	
	88 חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015 https://www.il.co.nevo.www/htm.law01/049_062/html	
	89 חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015 https://www.il.co.nevo.www/htm.law01/049_062/html	
	90 חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015, סעיף ב', 159. "התאגיד אינו פועל במסגרת גוף החיוב בהספקת מזון לסועדים או במסגרת גוף שהספקת המזון נלווית לשירות אחר שהוא מספק לסועדים"	
	91 חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015, סעיף 160, https://www.il.co.nevo.www/htm.law01/049_062/html	
	92 Harvard Law School Food Law and Policy Clinic and Natural Resources Defense Council, <i>Don't waste, Donate: Enhancing (Food Donations Through Federal Policy 19</i> (2017)	

US GAO. Date Labels On Packaged Foods: USDA and FDA Could Take Additional Steps to Reduce Consumer Confusion, GAO-19-407 (Sept. 2019), https://www.gao.gov/assets/710/701238.pdf	93
Harvard Law School Food Law and Policy Clinic and Natural Resources Defense Council, Don't waste, Donate: Enhancing (Food Donations Through Federal Policy 19 (2017)	94
Theodore P Labuza and Lynn M. Szybist, <i>Current Practices and Regulations Regarding Open Dating of Food Products</i> , The Retail Food Industry Center, https://www.researchgate.net/publication/23519382_Current_Practices_And_Regulations_Regarding_Open_Dating_Of_Food_Products	95
תווית מזון וסימון תזונתי, מדינת ישראל, משרד הבריאות, https://www.il.gov.il/labeling-food/guides/departments/he/il.gov/www/	96
תווית מזון וסימון תזונתי, מדינת ישראל, משרד הבריאות, https://www.il.gov.il/labeling-food/guides/departments/he/il.gov/www/	97
תווית מזון וסימון תזונתי, מדינת ישראל, משרד הבריאות, https://www.il.gov.il/labeling-food/guides/departments/he/il.gov/www/ . צוין כי מספר מזונות פטורים מסימון תאריך תפוגה, ביניהם יינות, מוצרי מאפה הנצרכים בד"כ 24 שעות ממועד ייצורם, משקאות המכילים כוהל אתילי בריכוז מעל 10% בפפח, חומץ סינתטי, מלח בישול, סוכר מוצק, דברי מתיקה המורכבים מסוכרים שהוספו להם רק חומרי טעם וריח ו/או צבעי מאכל וגומי לעיסה.	98
תווית מזון וסימון תזונתי, מדינת ישראל, משרד הבריאות, https://www.il.gov.il/labeling-food/guides/departments/he/il.gov/www/	99
חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), תשע"ו-2015. השר מכריז על מזון שהוא מזון "רגיש", בהתאם להוראות סעיף 59 בחוק הגנה על בריאות הציבור. הקביעה אודות מזון רגיש עשויה להשתנות וההכרזה לגביה נמסרת באמצעות הודעה מהשר על כוונה להכריז על מזון מסוג מסוים או ממקור מסוים כרגיש לפרק זמן מוגדר.	100
תווית מזון וסימון תזונתי, מדינת ישראל, משרד הבריאות, https://www.il.gov.il/labeling-food/guides/departments/he/il.gov/www/	101
מדינת ישראל, משרד הבריאות, תווית מזון וסימון תזונתי, סימון תאריכים https://www.il.gov.il/food/guides/departments/he/il.gov/www/?=chapterIndex?labeling	102
חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), תשע"ו-2015 (https://www.il.co.nevo.law.il/html/law01/049_062/html/hed218.htm). מזון ייעודי הוא מזון "שיש לעשות בו שימוש בפיקוח והתוויה רפואיים או תזונתיים, והמיועד להזנה מלאה או חלקית של מי שסובל מבעיות פיזיות או מטבוליות או מהפרעות במערכת העיכול".	103
חוק האחריות למוצרים פגומים, תש"ם-1980.	104
חוק עידוד תרומות מזון, התשע"ט-2018, 1-2 (א), https://www.il.gov.knesset.fs/lr/20/law/20/518938.pdf	105
חוק עידוד תרומות מזון, התשע"ט-2018.	106
חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), תשע"ו-2015; במסגרת חוק הגנה על בריאות הציבור, לארגוני חלוקת מזון מותר לספק מזון תמורת תשלום סמלי קטן, אך אסור לארגון לסרב לספק מזון למי שאינו עומד בתשלום הסמלי.	107
חוק עידוד תרומות מזון, התשע"ט-2018, 1(א-ב) (2018).	108
על המוסד להיות מוכר על פי סעיף 46 בפקודת מס הכנסה.	109
פקודת מס הכנסה [נוסח חדש], תשכ"א-1961. https://www.il.co.nevo.law.il/html/law01/255_001/html . סעיף 46(א), תרומה למוסד ציבורי.	110
פקודת מס הכנסה [נוסח חדש], תשכ"א-1961. https://www.il.co.nevo.law.il/html/law01/255_001/html . סעיף 46(א), תרומה למוסד ציבורי.	111
חוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1975, https://www.il.co.nevo.law.il/html/law01/271_001/html ; ראו גם: רשות המיסים בישראל, מס ערך מוסף, https://www.il.gov.il/labeling-food/guides/departments/he/il.gov/www/tax_added_value/topics/	112
חוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1975, https://www.il.co.nevo.law.il/html/law01/271_001/html ; ראו גם: רשות המיסים בישראל, מס ערך מוסף, https://www.il.gov.il/labeling-food/guides/departments/he/il.gov/www/tax_added_value/topics/	113
חוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1975, https://www.il.co.nevo.law.il/html/law01/271_001/html ; ראו גם: רשות המיסים בישראל, מס ערך מוסף, https://www.il.gov.il/labeling-food/guides/departments/he/il.gov/www/tax_added_value/topics/	114
חוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1975, https://www.il.co.nevo.law.il/html/law01/271_001/html ; ראו גם: רשות המיסים בישראל, מס ערך מוסף, https://www.il.gov.il/labeling-food/guides/departments/he/il.gov/www/tax_added_value/topics/	115
Council on Foundations, Israel: VAT Laws: Tax Exemption, https://cof.org/country-notes/nonprofit-law-israel#Laws	116
רשות המיסים בישראל, הכרה כמוסד ציבורי, https://www.il.gov.il/itc5245/service/he/il.gov/www/	117
רשות המיסים בישראל, הוראות פרשנות 1/2003, תרומות בידי עוסקים – היבטי החבות במע"מ, https://www.il.gov.il/departments/he/il.gov/www/policies/01-2003-policy-malkar/policies	118
רשות המיסים בישראל, הוראות פרשנות 1/2003, תרומות בידי עוסקים – היבטי החבות במע"מ, סעיף 2.1: הגדרות, https://www.il.gov.il/departments/he/il.gov/www/policies/01-2003-policy-malkar/policies/departments/he	119
רשות המיסים בישראל, הוראות פרשנות 1/2003, תרומות בידי עוסקים – היבטי החבות במע"מ, סעיף 2.2: מחיר העסקה במקרה של תרומה של נכס שלא ניתן למכירה / המיועד להשמדה, https://www.il.gov.il/departments/he/il.gov/www/policies/01-2003-policy-malkar/policies/departments/he	120
רשות המיסים בישראל, הוראות פרשנות 1/2003, תרומות בידי עוסקים – היבטי החבות במע"מ, סעיף 2.3: מחיר העסקה במקרה של תרומה של נכס שלא ניתן למכירה / המיועד להשמדה, https://www.il.gov.il/departments/he/il.gov/www/policies/01-2003-policy-malkar/policies/departments/he	121
רשות המיסים בישראל, הוראות פרשנות 1/2003, תרומות בידי עוסקים – היבטי החבות במע"מ, סעיף 2.3: מחיר העסקה במקרה של תרומה של נכס שלא ניתן למכירה / המיועד להשמדה, https://www.il.gov.il/departments/he/il.gov/www/policies/01-2003-policy-malkar/policies/departments/he	122
רשות המיסים בישראל, הוראות פרשנות 1/2003, תרומות בידי עוסקים – היבטי החבות במע"מ, סעיף 2.4: מחיר העסקה במקרה של תרומה של נכס שלא ניתן למכירה / המיועד להשמדה, https://www.il.gov.il/departments/he/il.gov/www/policies/01-2003-policy-malkar/policies/departments/he	123

ממלאי עסקי רגיל, 01-2003-policy-malkar/policies/departments/he/il.gov.www//:https . תרומות אלו שקולות למעשה לתרומה במזומן, כאילו מכר העוסק את הטובין והעביר את התמורה הכספית לגוף הנתרם, לאחר תשלום המע"מ הנובע מהעסקה.	
רשות המיסים בישראל, <i>הוראות פרשנות 1/2003, תרומות בידי עוסקים – היבטי החבות במע"מ</i> , סעיף 2.4: מחיר העסקה במקרה של תרומה ממלאי עסקי רגיל, 01-2003-policy-malkar/policies/departments/he/il.gov.www//:https .	124
לקט ישראל, <i>מיזם לאומי לביטחון תזונתי</i> , אובדן מזון והצלת מזון בישראל (תאריך ביקור אחרון: 26 באפריל 2023). /org.leket.www//:https .	125
חוק עידוד תרומות מזון, תשע"ט-2018.	126
חוק עידוד תרומות מזון, תשע"ט-2018.	127

© 2023 יוני

THE GLOBAL
FOOD DONATION
POLICY ATLAS

